

2. Samen leven en bestaanszekerheid

Maastricht, oktober '25

Samen leven en bestaanszekerheid

In 2026 zetten we de volgende stappen in de uitvoering van de acties uit het beleidskader en de nadere uitwerking die daar in de afgelopen twee jaren uit is voortgekomen (bijv. actie- en aanvalsplannen). Sommige in de doelenboom opgenomen resultaten zijn reeds gerealiseerd of gaan dit jaar gerealiseerd worden, voor andere geldt dat we in 2026 de volgende stap zetten om dit resultaat in 2027 te realiseren. We verwachten dan ook dat we aan de hand van het indicatorenplan op langere termijn positieve effecten binnen onze doelstellingen gaan zien. Kanttekening daarbij is dat de onderliggende maatschappelijke problematiek binnen dit programma divers en hardnekkig is en het bereiken van vooruitgang een lange adem vraagt. Bovendien zijn we voor het behalen van de door ons gewenste resultaten en doelstellingen afhankelijk van de samenwerking met een groot en divers aantal maatschappelijke partners. Onze invloed als Provincie is binnen de maatschappelijke opgaves van dit programma beperkt, maar zeker niet onbelangrijk.

Ons beleidskader

Het [Beleidskader Samen leven en bestaanszekerheid 2024-2027](#) is op 5 april 2024 door Provinciale Staten vastgesteld. Met dit kader worden de doelen en ambities uit hoofdstuk 2 'Samenleven en bestaanszekerheid' van het coalitieakkoord 2023-2027 'Elke Limburger telt!' uitgevoerd.

Wat willen we bereiken?

2.1. Sociale agenda

Ten aanzien van de Sociale agenda streven we deze collegeperiode de volgende doelstellingen na:

- In 2027 zijn er minder laaggeletterden, laagdigivaardigen en mensen in armoede dan in 2023.
- In 2027 participeren er meer jongeren op de arbeidsmarkt dan in 2023.
- In 2027 zijn er meer jongeren die voldoende bewegen en gezond eten dan in 2023.
- In 2027 zijn er relatief meer bewust gekozen zwangerschappen dan in 2023.
- In 2027 worden kinderen uit een kwetsbare thuissituatie eerder herkend, erkend en ondersteund door hun netwerk.
- In 2027 voelen bewoners in geselecteerde wijken/buurtten zich meer thuis dan in 2023.
- In 2027 is er in de geselecteerde wijken/buurtten meer buurtcontact dan in 2023.
- In 2027 zijn er meer vrijwilligers- en bewoners-initiatieven dan in 2023.

Wat merkt de Limburger ervan?

Aan de hand van indicatoren maken wij zichtbaar of we op koers liggen met het behalen van onze doelstellingen voor deze Statenperiode. Hierbij is de Provincie natuurlijk ook afhankelijk van partners en andere autonome ontwikkelingen. De indicatoren die reeds beschikbaar zijn, zijn hieronder gepresenteerd.

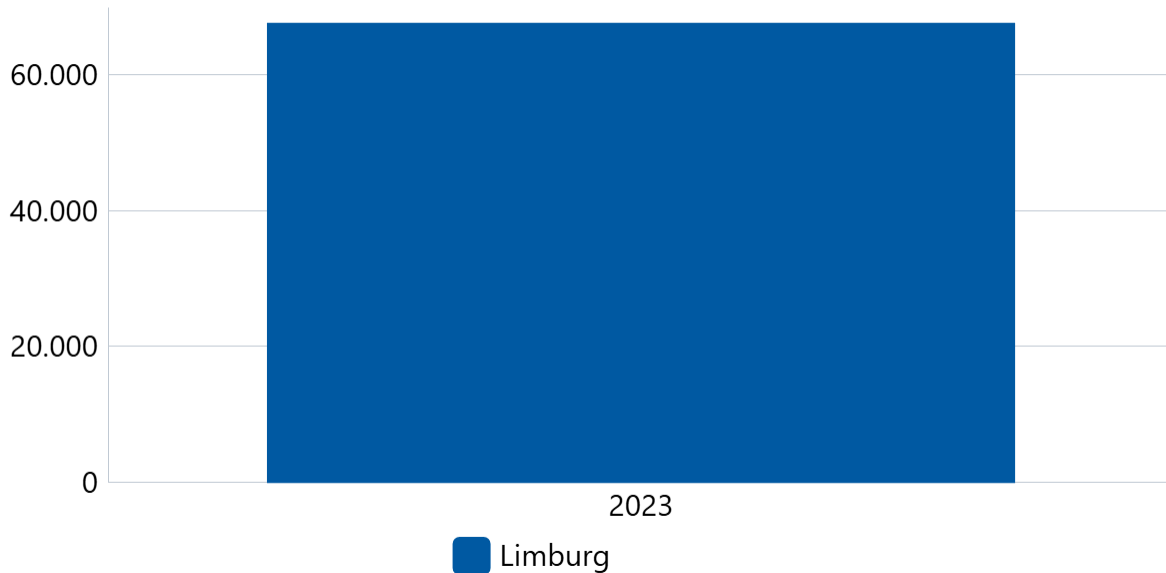
Indicatoren

Aantal laaggeletterde Limburgers dat effectieve ondersteuning heeft gekregen (D_7a)

Omschrijving

Dit betreft het in 2023 door Limburgse bibliotheken aantal bereikte personen vanuit de kernfunctie 'educatie en ontwikkeling'. Deze doelgroep bestaat niet alleen uit laaggeletterden, maar ook uit andere personen die hun basisvaardigheden willen versterken. Data van 2024 komen in juni 2025 beschikbaar.

Statistieken

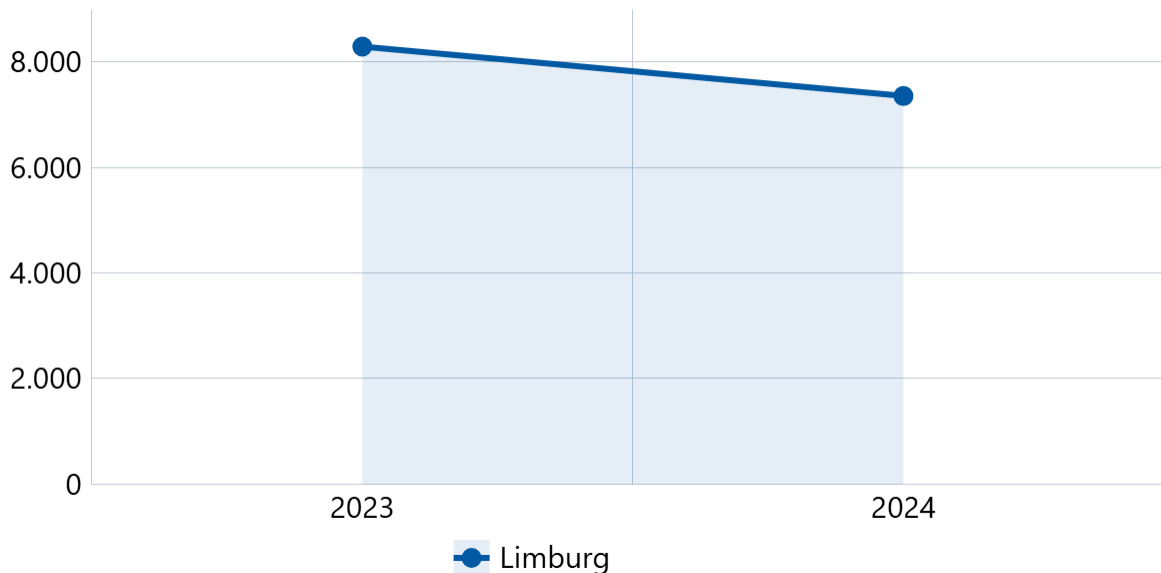
Bron: Cubiss

Aantal laagdigivvaardige Limburgers dat effectieve ondersteuning heeft gekregen (D_7b)

Omschrijving

Dit betreft het aantal personen dat in een peiljaar bij een Limburgse bibliotheek ondersteuning heeft gekregen bij een Informatiepunt Digitale Overheid (IDO).

Statistieken

Bron: Cubiss

Aandeel huishoudens met een (langdurig) laag inkomen (D_7c)

Omschrijving

Deze grafiek bevat uitkomsten over huishoudens met een relatief laag inkomen. De uitkomsten worden uitgesplitst naar huishoudenskenmerken als geslacht en leeftijd van de hoofdkostwinner, en de huishoudenssamenstelling en voornaamste inkomensbron van het huishouden. Voor de indeling naar hoogte van het inkomen worden twee inkomensgrenzen gehanteerd: de lage-inkomensgrens en het beleidsmatig minimum. Voor deze indelingen wordt het aantal huishoudens gepubliceerd, zowel absoluut als in procenten van de totale populatie. De tabel bevat ook gegevens over het aantal huishoudens dat langdurig (4 jaar en langer) van een inkomen onder de gebruikte inkomensgrens moest rondkomen. De uitkomsten worden onder meer gebruikt in rapportages over armoede.

De gegevens hebben betrekking op alle particuliere huishoudens met inkomen, per 1 januari van het verslagjaar. Studentenhuishoudens en huishoudens die slechts een deel van het jaar inkomen hadden zijn buiten beschouwing gebleven.

De data laten een opvallende afname zien in 2023. Dit is onderdeel van een landelijke trend en kan verklaard worden door de nieuwe definitie van 'armoede' die het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) en het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (NIBUD) eind 2024 gepresenteerd. In die nieuwe methode worden de werkelijke kosten die mensen hebben aan wonen en energie meegenomen in plaats van gemiddelden. Daarnaast is gekeken of huishoudens een financiële buffer hebben. Op basis van de nieuwe definitie leven er circa 280.000 minder mensen in armoede dan op basis van de oude definitie. Ook speelt mee dat het Rijk in 2023 een Tijdelijk Noodfonds Energie heeft opgericht om huishoudens met een laag inkomen en een hoge energierekening te ondersteunen.

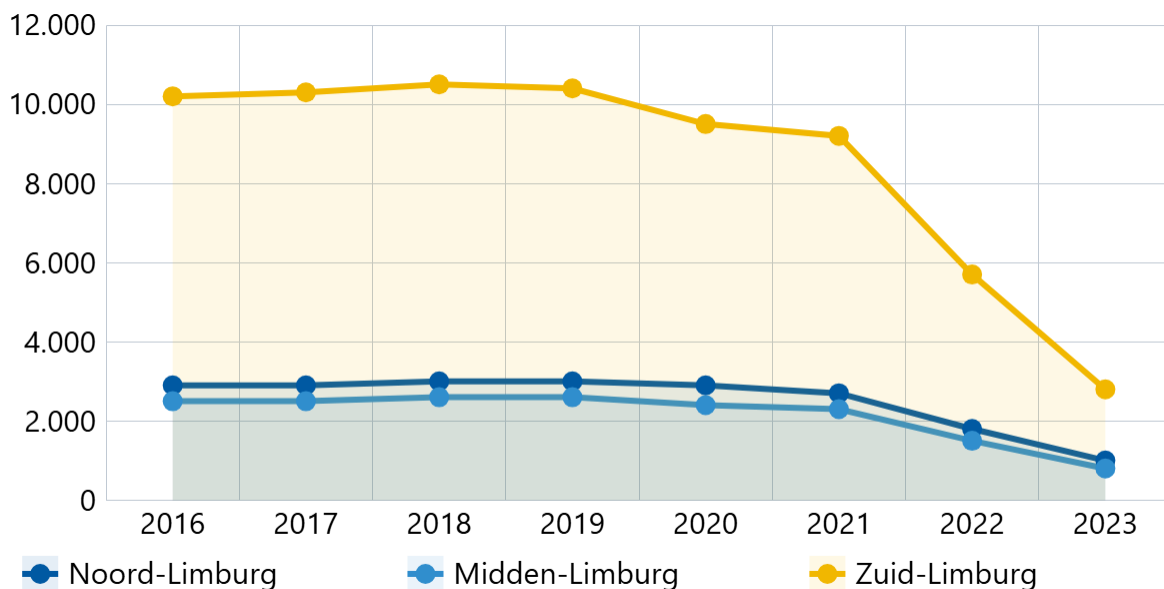
Gegevens beschikbaar vanaf: 2016.

Status van de cijfers:

De cijfers over de jaren 2016 - 2022 zijn definitief.

De cijfers over 2023 zijn voorlopig. Nieuwe cijfers worden verwacht in december 2025, en zullen verschijnen in een nieuwe tabel.

Statistieken

Bron: CBS Statline

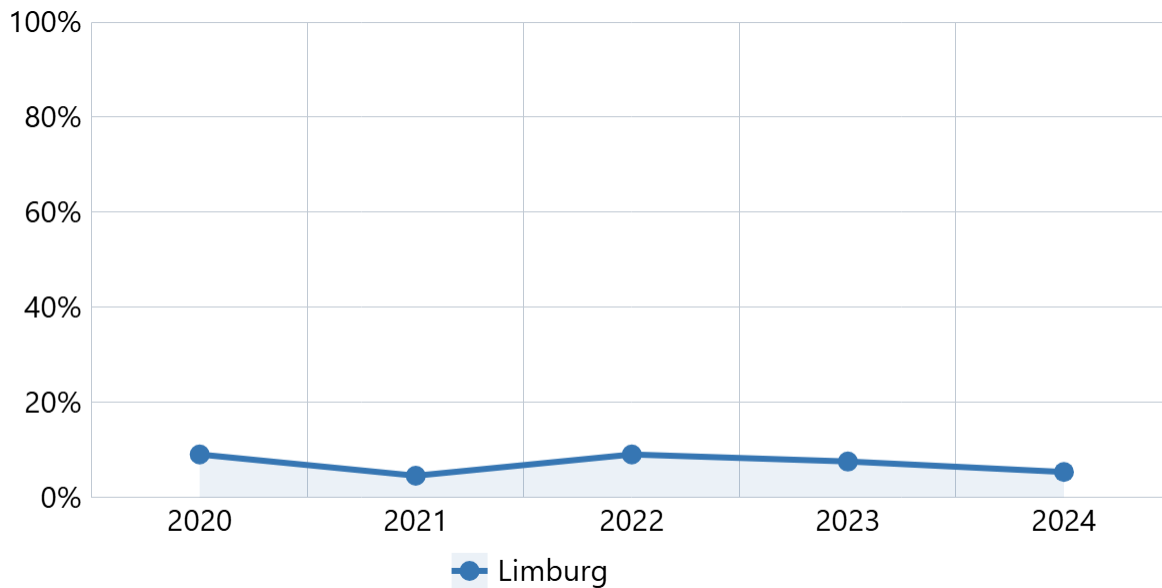
Aandeel huishoudens met problematische schulden (D_7d)

Omschrijving

Voor de aanpak van probleemschulden is behoefte aan kwantitatieve informatie over de schuldenproblematiek in Nederland. Hoe omvangrijk is deze? Hoe ontwikkelt deze zich? Wat kenmerkt problematische schuldenaren? Zijn bepaalde levensgebeurtenissen een voorbode van probleemschulden? Met welke andere problemen hangen problematische schulden samen? Zijn er verschillen tussen gemeenten? Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) is door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) gevraagd de beschikbare cijfers op een rij te zetten om deze vragen te kunnen beantwoorden.

Onderstaand grafiek bevat de uitkomsten van onderzoek naar huishoudens met geregistreeerde problematische schulden. De cijfers hebben betrekking op de periode 2020 tot en met 2024 en komen voort uit onderzoek op basis van registerdata. Per verslagjaar wordt steeds de situatie op 1 januari van het betreffende jaar weergegeven.

Statistieken

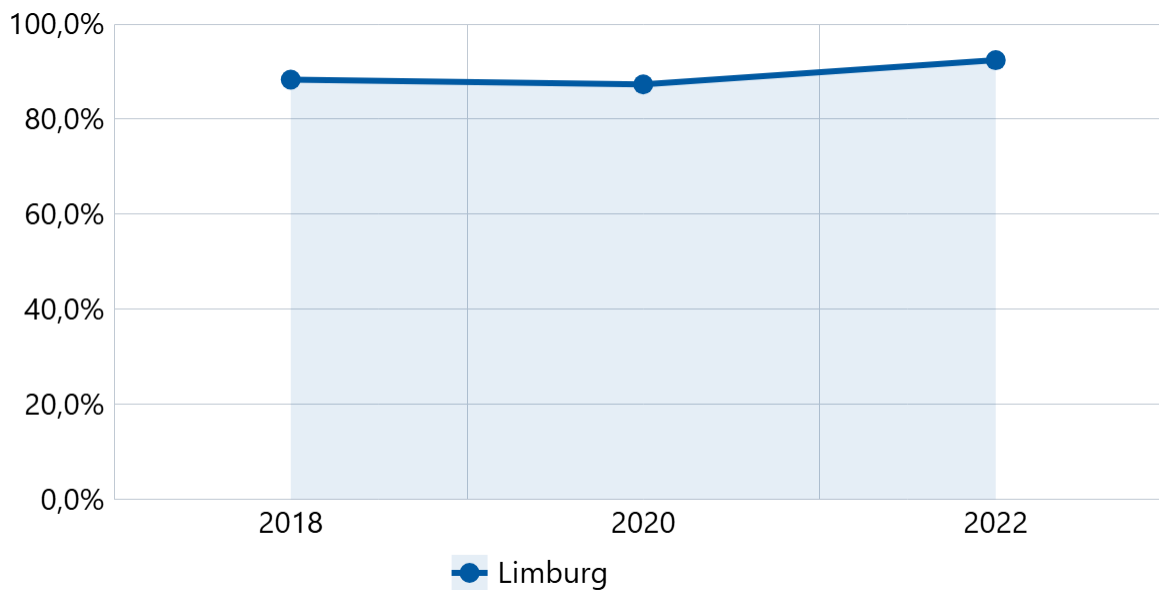
Bron: CBS Statline

Percentage jongeren (15-27 jaar) die betaald werk hebben (D_8a)

Omschrijving

Het betreft het percentage jongeren (15-27 jaar) die betaald werk hebben. Het percentage betreft ook jongeren die naast hun betaalde baan onderwijs volgen, een uitkering ontvangen of geregistreerd staan als werkzoekende.

Statistieken

Bron: CBS Statline

Percentage Limburgse jongeren die voldoen aan de bewegingsrichtlijnen (D_9a)

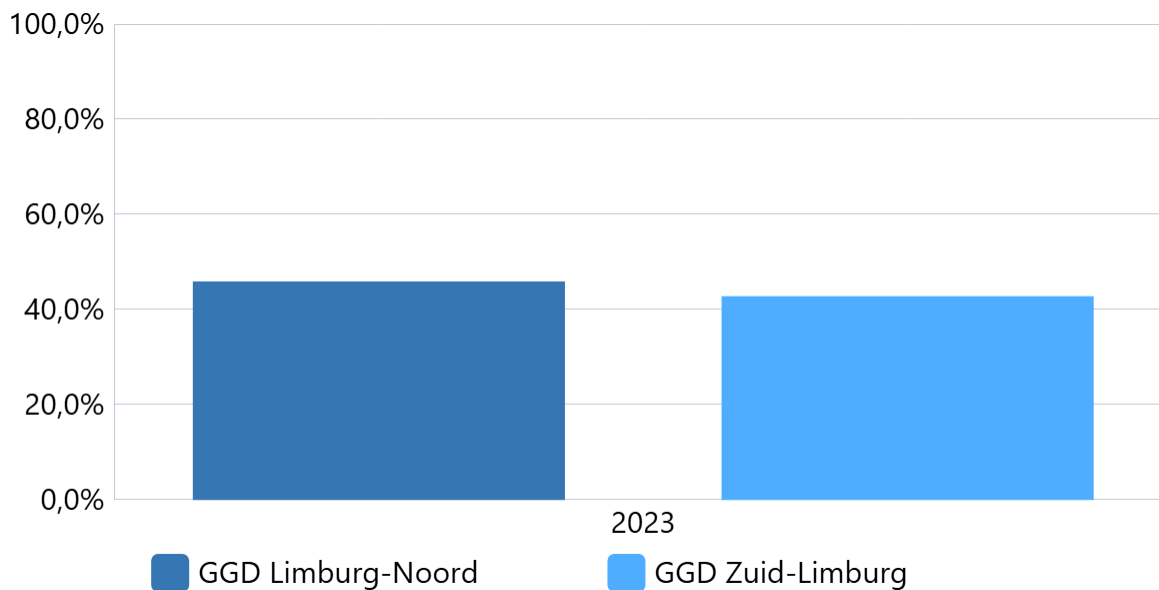
Omschrijving

Het betreft het percentage jongeren uit het tweede en vierde leerjaar (12 – 17 jaar) van het voortgezet onderwijs dat vijf of meer dagen per week minstens 1 uur sport of beweegt.

Het landelijk gemiddelde betreft 44,7%.

De nulmeting betreft het jaar 2023.

De Gezondheidsmonitor Jeugd van het RIVM / GGD wordt eens in de vier jaar herhaald.

Bron: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

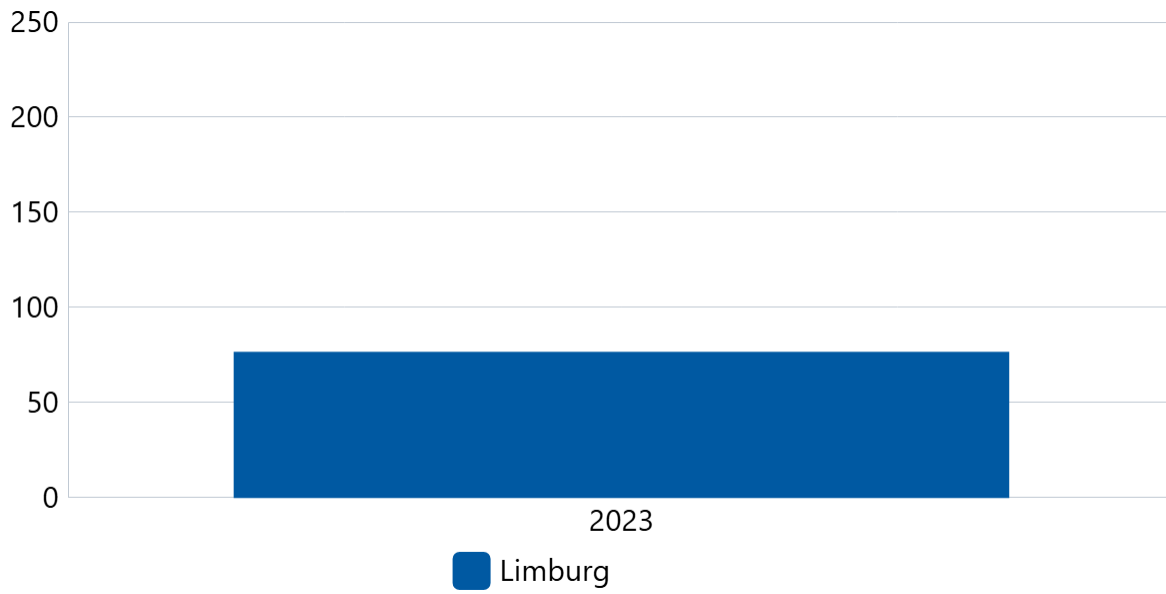
Aantal tienerzwangerschappen (D_10a)

Omschrijving

Het cijfer betreft het totaal aantal tienermoeders (19 jaar en jonger per 1 januari van het referentiejaar). De ontwikkeling van het aantal tienermoeders geeft een indicatie van de mate van bewust gekozen zwangerschappen. De nulmeting betreft het jaar 2023.

De cijfers over 2024 komen in februari 2026 beschikbaar.

Statistieken

Bron: Provincie Limburg

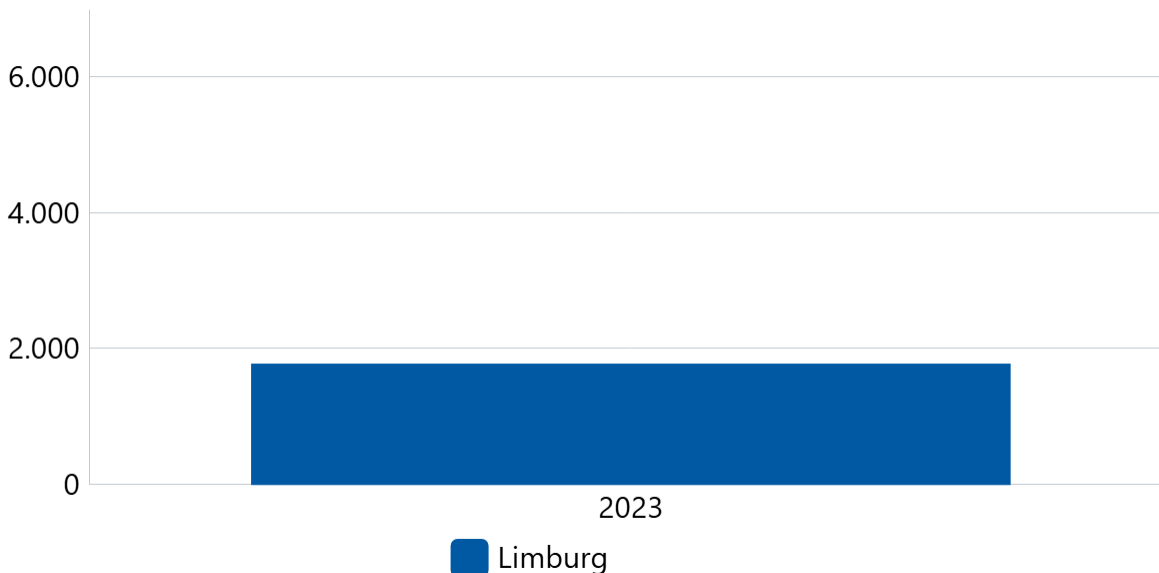
Aantal abortussen (D_10b)

Omschrijving

De ontwikkeling van het aantal abortussen geeft een indicatie van de mate van bewust gekozen zwangerschappen. Het jaar van de 0-meting is 2023.

De cijfers over 2024 komen in februari 2026 beschikbaar.

Statistieken

Bron: Provincie Limburg

Aantal meldingen bij Veilig Thuis en Handle with Care (D_11a)

Omschrijving

Veilig Thuis

Veilig Thuis-organisaties zijn het advies- en meldpunt voor (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling. Slachtoffers, omstanders en professionals kunnen contact opnemen met Veilig Thuis als zij een vermoeden hebben van kindermishandeling en/of huiselijk geweld. Veilig Thuis kan advies en ondersteuning geven over wat de beller zelf kan doen. Is dit niet mogelijk of is de situatie te complex of ernstig? Dan kan de beller een melding doen en komt Veilig Thuis in actie.

Advies: Een op de behoefte van de adviesvrager afgestemde set van aanwijzingen, raadgevingen en tips die Veilig Thuis met de adviesvrager deelt, met als doel de adviesvrager in staat te stellen zelf verder te kunnen handelen in situaties van huiselijk geweld en/of kindermishandeling of bij een vermoeden daarvan. De adviesvrager blijft zelf verantwoordelijk voor eventuele verdere stappen, Veilig Thuis onderneemt geen enkele verdere actie richting de directbetrokkenen bij het huiselijk geweld of de kindermishandeling.

Melding: Het kenbaar maken aan Veilig Thuis van een situatie of vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling met vermelding van de persoonsgegevens van de betrokkene(n). Het verschil met een advies is dat bij een melding de verantwoordelijkheid voor het zicht op de veiligheid van de directbetrokkenen is overgedragen van de melder aan Veilig Thuis.

Cijfers van 2025 worden verwacht begin 2026.

Handle with care meldingen vanuit Veilig Thuis

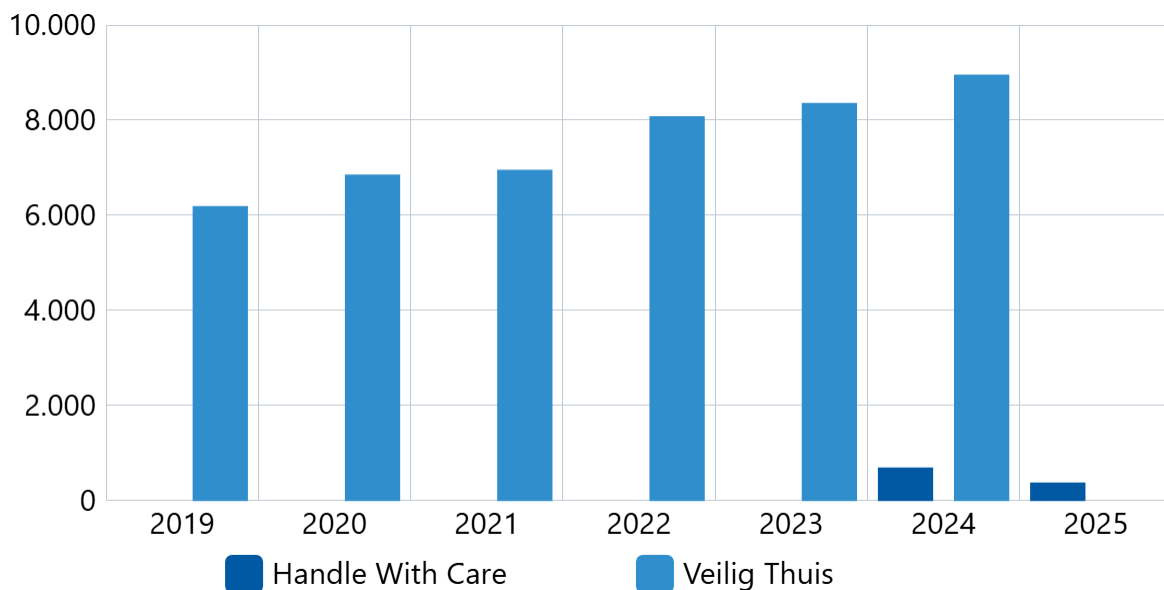
Handle With Care is een initiatief van Veilig Thuis, politie en leerplicht om leerlingen tussen de 4 en 12 jaar te beschermen tegen huiselijk geweld. Het doel is om kinderen die thuis een ernstig incident op het gebied van huiselijk geweld meemaken, op school snel van sociale steun te voorzien. Deze steun is belangrijk om de korte- en langetermijneffecten van deze ervaring te verminderen.

In 2024 zijn 665 Handle with Care signalen vanuit Veilig Thuis doorgezet naar leerplicht. Dit betreft alleen de regio Zuid-Limburg, omdat Handle with Care nog niet actief is in Noord- en Midden-Limburg. In 2025 verwachten wij ook aansluiting van de regio's Noord- en Midden-Limburg. De cijfers over 2025 betreffen de periode tot en met mei.

Het aantal Handle with Care signalen kan in de praktijk afwijken, omdat er nog een aantal signalen wordt uitgefilterd van kinderen die buiten het project vallen (bijvoorbeeld kinderen in de brugklas, kinderen die geen onderwijs krijgen door een 5B-vrijstelling of kinderen die in een andere regio naar school gaan).

2023 is het jaar van de nulmeting. De methode is in dat jaar gestart waardoor er geen cijfers over voorgaande jaren beschikbaar zijn. Tot september deed alleen Heerlen mee. Van september t/m december ook de rest van Parkstad.

De cijfers van Handle with Care in 2025 betreffen de periode tot en met mei.

Bron: CBS Statline

Publieke en maatschappelijke organisatie	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Handle With Care	-	-	-	-	-	665	349
Veilig Thuis	6.170	6.835	6.935	8.060	8.340	8.935	-

Wat gaan we daarvoor doen?

2.1.1. Sociale Agenda

Omschrijving

In Limburg moet iedereen mee kunnen (blijven) doen: praktisch en theoretisch geschoold, jong en oud, met en zonder migratieachtergrond. We willen een samenleving waarin iedereen veilig kan opgroeien, gezond kan leven en elkaar kan ontmoeten. Dat is nu voor te veel Limburgers niet vanzelfsprekend en dat kunnen we als Provincie niet zomaar accepteren. De afgelopen jaren hebben we vanuit de Sociale Agenda goede lessen geleerd en samen met maatschappelijke partners mooie resultaten bereikt. Daar bouwen we de komende jaren op voort. We continueren bewezen effectieve aanpakken en versterken, met focus, op structurele verankering. We koersen daarbij waar mogelijk op structurele financiering vanuit de Rijksoverheid. De inzet van onze brede sociale basisinfrastructuur heeft binnen deze thematische aanpak een centrale rol.

Rol Provincie: *ondersteuner, subsidiënt, financier, partner, verbinder*

Kwaliteit

- Als onderdeel van de brede sociale basisinfrastructuur zijn de maatschappelijke organisaties door onze ondersteuning in 2026 in staat om hun bijdrage te leveren binnen de doelstellingen van ons beleidskader. Middels de subsidieregeling en t.o.v. in 2025 verhoogde normbedragen per organisatie, sturen we daarbij op meer effectiviteit van hun inzet, waarbij zij meer Limburgers bereiken, en meer samenwerking tussen de organisaties onderling (zie [mededeling portefeuillehouder](#)).
- In 2026 is minimaal nog één project, waarmee passend perspectief geboden werd aan de doelgroep NEET- en VSV-jongeren, in uitvoering. Drie andere projecten zijn reeds afgerond. We verwachten dat het vijfde project spoedig tot uitvoering komt.
- Wij verwachten dat het bereik van Jeugdfonds Sport en Cultuur in 2025 groeit tot 9.000 kinderen uit gezinnen met een kleine beurs. Door ondersteuning van het Jeugdfonds Sport en Cultuur kunnen zij in aanraking komen met sport en cultuur. Onze subsidiebijdrage aan deze begrotingsinstelling wordt, op grond van [het actieplan armoede](#) in 2026 verdubbeld om hen in staat te stellen meer Limburgse kinderen te bereiken.
- Middels de [subsidieregeling Armoede en laaggeletterdheid 2025-2027](#) verwachten wij in 2026 minimaal tien projecten/initiatieven te ondersteunen die zich op armoedebestrijding en/of het tegengaan van laaggeletterdheid richten. Ook verwachten wij dat er in 2026 minimaal twee door ons ondersteunde schuldenaanpakken in uitvoering zijn.
- We verwachten in 2026 een subsidie te verlenen voor Kansrijke Start in Noord-/Midden-Limburg, waarmee het vervolg van deze aanpak in heel Limburg is ondersteund.
- Binnen de projecten 'Voorzorg' en 'Nu Niet Zwanger' verwachten we het meerjarige doel uit het beleidskader (1350 gevolgde trajecten) te gaan behalen. We zien dit als een teken dat deze bewezen effectieve aanpakken goed in Limburg zijn geborgd en er vraag naar is. Daarnaast streven we er in 2026 naar minimaal 40 verloskundigen/gynaecologen in Limburg te hebben opgeleid om conform de methode 'Centering Pregnancy' te werken en minimaal 500 gestarte Stevig Ouderschap-trajecten te kunnen tellen. Hierdoor neemt het aantal onbewust gekozen zwangerschappen af en worden toekomstige en nieuwe ouders beter begeleid.

- In het schooljaar 2025-2026 bestaat de Gezonde Basisschool van de Toekomst tien jaar. Samen met projectpartners en scholen zullen wij hier op diverse manieren aandacht voor hebben. Tevens hopen wij dit jaar te kunnen groeien naar 40 scholen in Limburg die via dit concept werken. Hierdoor eten ca. 8.750 kinderen gezonder en bewegen meer. Financiële ondersteuning vanuit de Rijksoverheid voor deze scholen is voor het behalen van dit doel essentieel. Wij continueren dan ook onze lobby op dit doel.
- Naar aanleiding van de uitrol van Keigezond Limburg naar minimaal acht nieuwe Limburgse gemeenten in 2025, verwachten wij in 2026 (inclusief voorgaande jaren) minimaal 2.250 kinderen met overgewicht aan een passend aanbod te hebben geholpen.
- Door de organisatie van de jaarlijkse conferentie voor (aanstaande) professionals die met jonge kinderen/gezinnen werken, ondersteunen we ook in 2026 de Beweging Limburg tegen Kindermishandeling.
- Door subsidieverlening aan de regio Noord- en Midden-Limburg begin 2025, kon de uitrol naar alle Limburgse scholen (primair onderwijs) in het Handle with Care netwerk opgestart worden. De daadwerkelijke uitrol zal naar verwachting in 2026 worden gerealiseerd, waardoor meer Limburgse kinderen in een kwetsbare thuissituatie eerder worden herkend, erkend en ondersteund door hun netwerk.
- In 2026 vervolgen we de uitvoering van het Actieplan Vrijwilligers, onder meer door het communicatietraject rond vrijwillige inzet te continueren. Ook verwachten we eind 2026 voor het tweede jaar op rij een Limburgs vrijwilligersontbijt te organiseren en enkele acties i.r.t. kennisdeling en -bevordering bij vrijwilligers uit te voeren.
- In 2026 worden minimaal 30 projecten (waaronder vrijwilligers- en burgerinitiatieven) met steun van de Provincie uitgevoerd. Dit doen we vanuit de regelingen van de Leefbaarheidsaanpak (zie ook 2.2.1. Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen en 5.1.1. Leefbare steden en dorpen), maar ook vanuit het Limburg Samen Sterk-fonds dat in samenwerking met het Oranje Fonds is ingericht. Door deze acties wordt participatie, inclusie en sociale cohesie in Limburg bevorderd.
- In 2026 continueren wij de uitvoering van de Integrale Aanpak Arbeidsmigratie Limburg 2025-2027 Waardig Werken en Wonen conform [motie 3014 Berghorst c.s.](#)
- Conform [motie 3191 Berghorst c.s.](#) reserveren wij in 2026 een bedrag van maximaal € 1.500.000,- uit de Algemene Reserve, ter verdubbeling van een bijdrage van werkgevers voor een op te richten Scholingsfonds Arbeidsmigranten. Dit fonds financiert taalscholing en inburgering van arbeidsmigranten die zich in Limburg vestigen.
- Vanuit de uitvoering van [motie 3049 Wolters c.s.](#) en [amendement 185 Berghorst c.s.](#) sluiten we zowel bestuurlijk als ambtelijk aan bij overlegtafels en netwerken op het gebied van preventie, gezondheid en welzijn. Over de voortgang bent u geïnformeerd middels een mededeling portefeuillehouder in september 2025.
- We verwachten in 2026 minimaal twee projecten te ondersteunen die als kansrijke vernieuwingen of experimenten gezien kunnen worden. Deze projecten dragen bij aan de maatschappelijke opgaven en doelstellingen uit het beleidskader Samen leven en bestaanszekerheid.

Tijd

We verwachten de hierboven vermelde resultaten in 2026 te gaan behalen.

Geld

Het budget voor product 2.1.1. bedraagt € 14,40 mln. Dit bestaat uit 92% reguliere middelen en 8% personeelskosten. De reguliere middelen worden gebruikt voor:

- Subsidies voor werkplannen (Burgerkracht Limburg, CUBISS Limburg, Maatschappelijke Organisaties);
- Bibliotheekwerk.

Nieuwe middelen

Voor de uitvoering van het Beleidskader Samen Leven en Bestaanszekerheid zijn in deze begroting voor 2026 de volgende lasten opgenomen om de onder 'Kwaliteit' genoemde resultaten te kunnen behalen:

- € 0,75 mln. voor Terugdringen van armoede en laaggeletterdheid (GS 1-7-2025);
- € 2,27 mln. Veilige, kansrijke, gezonde jeugd (GS 1-7-2025);
- € 0,20 mln. Vergroten sociale cohesie en eenzaamheid (GS 1-7-2025);
- € 0,60 mln. Ondersteuning kansrijke vernieuwingen (GS 1-7-2025).

De laatste vier genoemde bedragen worden gedekt uit de Programmareserve Sociale Agenda.

Wat willen we bereiken?

2.2. Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen

Ten aanzien van krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen streven we deze collegeperiode de volgende doelstelling na:

- In 2027 zijn de Limburgse wijken, buurten en dorpen leefbaarder en veiliger geworden dan in 2023.

Wat merkt de Limburger ervan?

Aan de hand van indicatoren maken wij zichtbaar of we op koers liggen met het behalen van onze doelstellingen voor deze Statenperiode. Hierbij is de Provincie natuurlijk ook afhankelijk van partners en andere autonome ontwikkelingen. De indicatoren die reeds beschikbaar zijn, zijn hieronder gepresenteerd.

Omschrijving activiteiten en uitgevoerde initiatieven (D_14b)

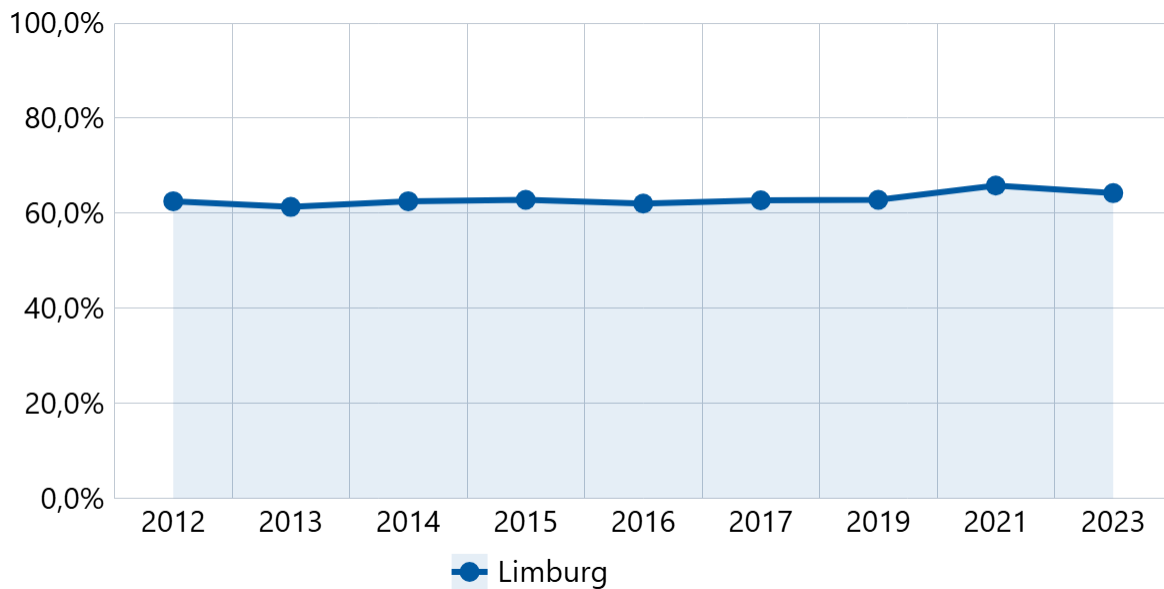
Sinds de lancering van het Limburgs actieplan vrijwilligers (7 december 2024, op de Dag van de Vrijwilliger) zijn er reeds een paar uitvoerende stappen ondernomen op het gebied van communicatie. Zo is er een portretreeks gestart, waarin de verhalen en ervaringen van vrijwilligers uit verschillende domeinen (zoals maatschappelijke organisaties, natuur en water, en erfgoed) doorlopend tot en met 2027 worden belicht. Deze reeks doet het vooral op LinkedIn goed (tussen de 92-108 likes) en wordt zelfs buiten de provincie opgepikt, onder andere door de Radboud Universiteit Nijmegen. Daarnaast worden er gesprekken gevoerd met een aantal sociale fondsen over een mogelijke samenwerking op het gebied van financiering voor projecten en initiatieven van vrijwilligers. Ook is er een provinciaal vrijwilligerscompliment in voorbereiding. In Q1 en Q2 van dit jaar gaan we aan de slag met de (verdere) uitvoering / verkenning van 7 acties uit het actieplan. Er zijn 10 acties in totaal. We zullen alle acties dit jaar starten en deels in uitvoering brengen. In de jaren 2026 en 2027 wordt er op dezelfde manier vorm gegeven aan het vervolg van deze 10 acties.

Indicatoren

Percentage Limburgers die het (helemaal) eens is met de stelling: 'Ik voel mij thuis bij mensen in deze buurt'. (D_12a)

Omschrijving

Deze tabel bevat cijfers over leefbaarheid en overlast in de woonbuurt, veiligheidsbeleving, slachtofferschap traditionele criminaliteit, slachtofferschap online criminaliteit, oordeel van burgers over de politie, en preventie van criminaliteit. De cijfers (vanaf 2012 - tweejaarlijks beschikbaar) laten een stabiel beeld zien, vanaf 2019 is een verbetering zichtbaar.

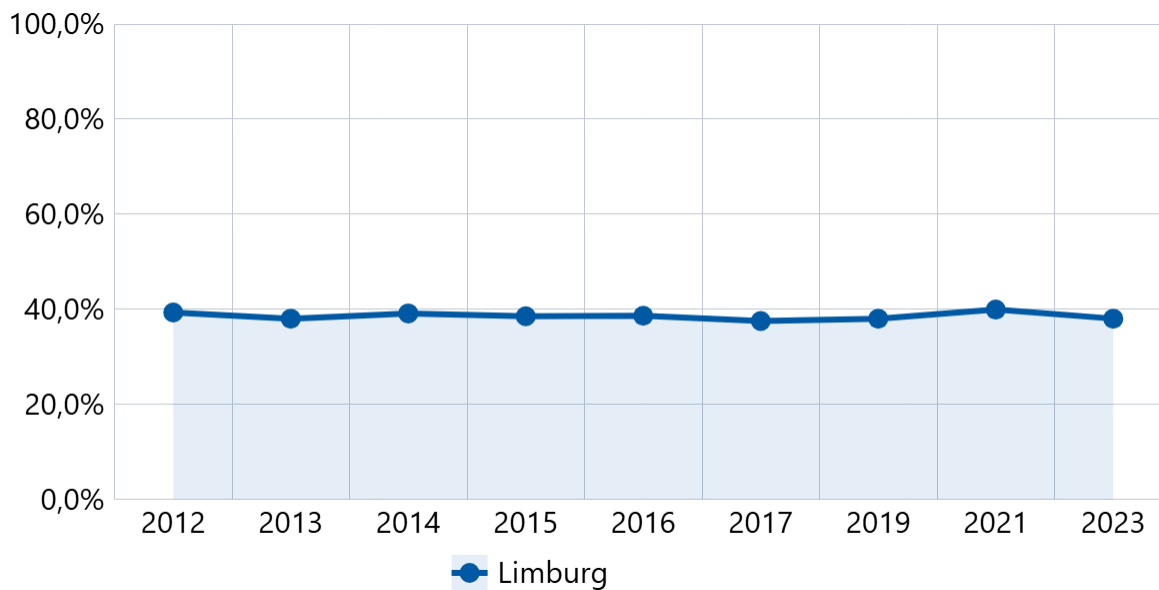

Bron: CBS Statline

Percentage Limburgers die het (helemaal) eens is met de stelling: 'Ik heb veel contact met andere buurtbewoners'. (D_13a)

Omschrijving

Deze tabel bevat cijfers over leefbaarheid en overlast in de woonbuurt, veiligheidsbeleving, slachtofferschap traditionele criminaliteit, slachtofferschap online criminaliteit, oordeel van burgers over de politie, en preventie van criminaliteit. De cijfers (vanaf 2012 - tweejaarlijks beschikbaar) laten een stabiel beeld zien, vanaf 2019 is een verbetering zichtbaar.

Bron: CBS Statline

Percentage Limburgers dat zich wel eens onveilig voelt in de buurt (D_15a)

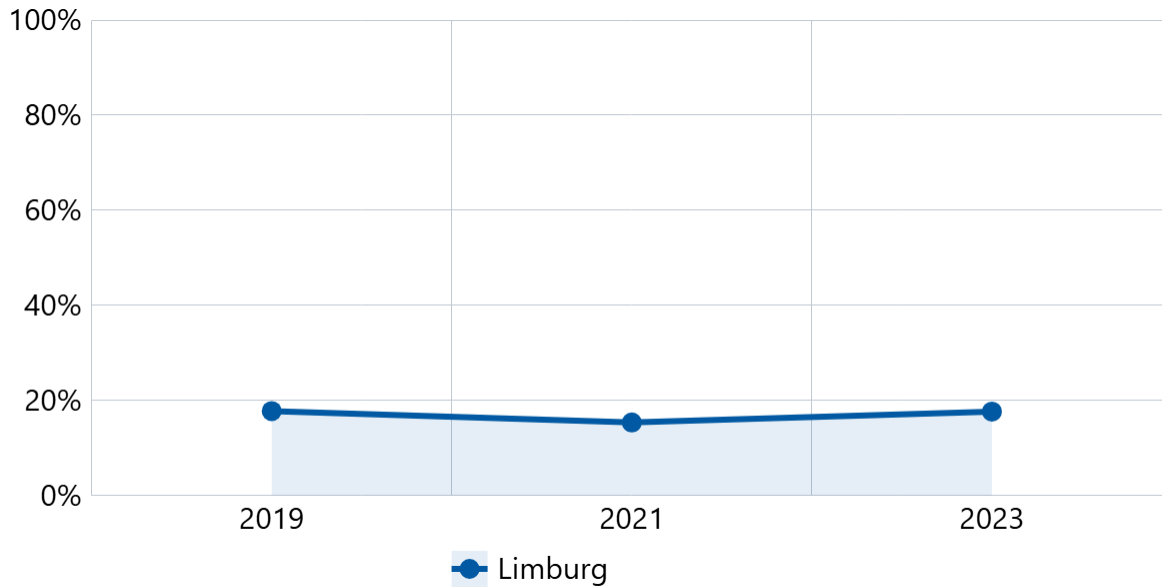
Omschrijving

Betreft cijfers uit de CBS veiligheidsmonitor. Landelijk lag het percentage inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in de buurt in 2023 op 15%.

Tot en met 2017 werd de Veiligheidsmonitor jaarlijks uitgevoerd. Daarna vindt de Veiligheidsmonitor plaats in de oneven jaren: 2019, 2021, 2023 en de volgende in 2025.

In verband met wijzigingen in de vraagstelling kunnen eerdere gegevens niet worden meegenomen in de trend.

De data van 2025 worden halverwege 2026 verwacht.

Bron: CBS Statline

Schaalscore sociale cohesie (D_15b)

Omschrijving

Sociale cohesie is opgebouwd vanuit een veiligheidsmonitor van het CBS en bestaat uit verschillende onderdelen over de sociale aspecten van een woonbuurt.

Vanaf 2021 betreft het een achttal stellingen:

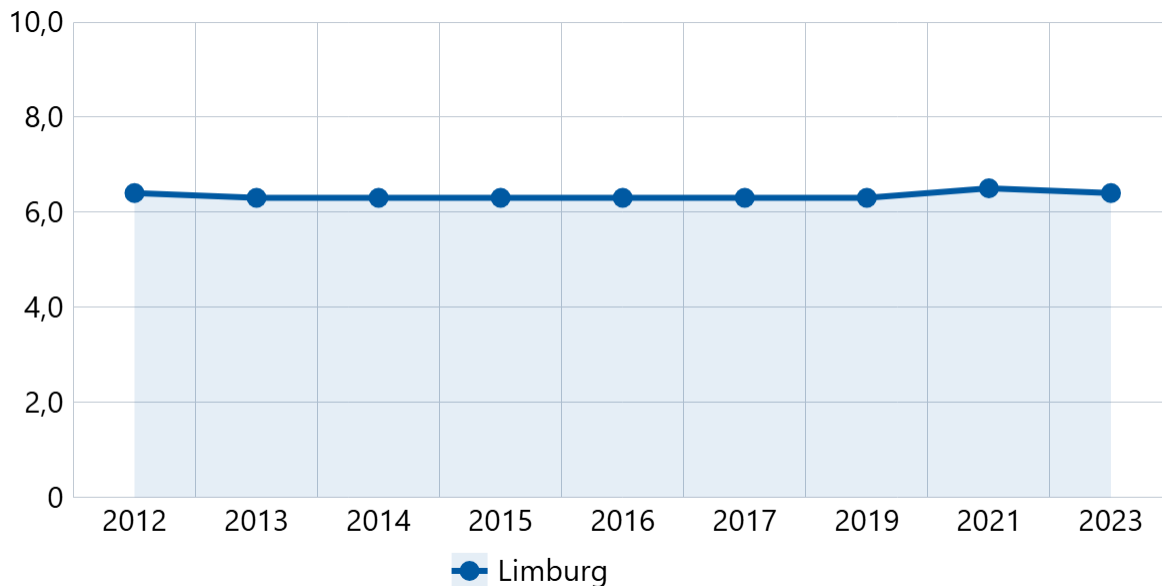
- Mensen kennen elkaar nauwelijks
- Mensen gaan prettig met elkaar om
- Gezellige buurt waar men elkaar helpt
- Voel mij thuis bij mensen in deze buurt
- Veel contact met andere buurtbewoners
- Tevreden met samenstelling bevolking
- Durf mijn huissleutel te geven
- Mensen spreken elkaar aan op gedrag

Tot en met 2019 is er gebruikgemaakt van de onderstaande set stellingen:

- Mensen kennen elkaar nauwelijks
- Mensen gaan prettig met elkaar om
- Gezellige buurt met veel saamhorigheid
- Voel mij thuis bij mensen in deze buurt
- Veel contact met andere buurtbewoners
- Tevreden met samenstelling bevolking

Tot en met 2017 werd de Veiligheidsmonitor jaarlijks uitgevoerd. Daarna vindt de Veiligheidsmonitor plaats in de oneven jaren: 2019, 2021, 2023 en de volgende in 2025.

De data van 2025 worden halverwege 2026 verwacht.

Bron: CBS Statline

Trend in de buurt met sociale overlast (D_15c)

Omschrijving

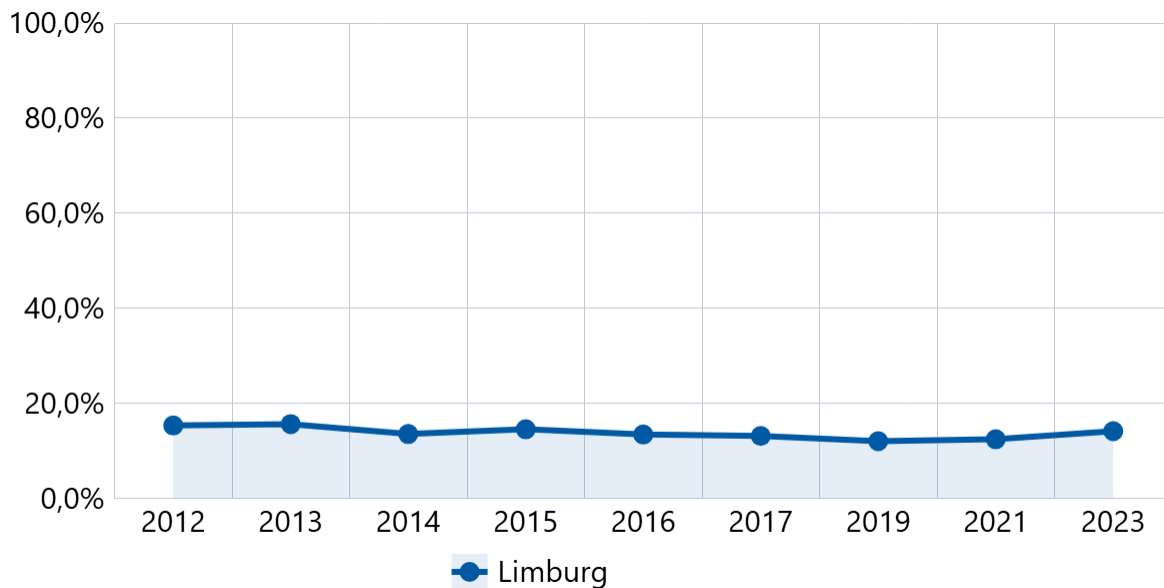
Betreft het percentage Limburgers die veel overlast ervaren van één of meerdere vormen van sociale overlast:

1. Dronken mensen op straat
2. Verwarde personen
3. Drugsgebruik, bijv. op straat of bij coffeeshops
4. Drugshandel
5. Overlast door buurtbewoners
6. Mensen die op straat worden lastiggevallen
7. Rondhangende jongeren

Tot en met 2017 werd de Veiligheidsmonitor jaarlijks uitgevoerd. Daarna vindt de Veiligheidsmonitor plaats in de oneven jaren: 2019, 2021, 2023 en de volgende in 2025.

Door wijzigingen in de vraagstellingen en in de onderzoeksopzet zijn de uitkomsten van de Veiligheidsmonitor 2021 en 2023 niet zonder meer te vergelijken met die van de eerdere edities van de Veiligheidsmonitor.

De data van 2025 worden halverwege 2026 verwacht.

Bron: CBS Statline

Wat gaan we daarvoor doen?

2.2.1. Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen

Omschrijving

De leefbaarheid van wijken, buurten en kernen in Limburg wordt deels bepaald door de fysieke kwaliteit van huizen, straten en voorzieningen. Minstens zo belangrijk is echter het “sociale weefsel” van deze gemeenschappen. In bepaalde gemeenschappen in Limburgse wijken en dorpen is de (sociale) problematiek dermate groot en complex dat thema's meerjarig en in samenhang moeten worden opgepakt. Denk hierbij aan thema's als veiligheid, gezondheid, leren, werken en wonen. Limburgse dorpen kennen op sociaal vlak ook uitdagingen, bijvoorbeeld ten aanzien van een steeds hogere druk op het voorzieningenniveau, met negatieve gevolgen op de sociale cohesie in deze kernen. Op basis van data is in kaart gebracht in welke wijken en dorpen de nood hoog is, dat vervolgens heeft geleid tot gesprekken met stakeholders in deze gebieden. Als resultaat van dit proces zijn er in 2025 intentieovereenkomsten voor integrale en langjarige gebiedsgerichte aanpakken getekend met de volgende gemeenten:

- Beesel: Reuver/Offenbeek;
- Heerlen: Heerlen - Noord;
- Kerkrade: Kerkrade - Oost;
- Maastricht: Pottenberg en Nazareth;
- Roermond: Donderberg;
- Sittard-Geleen: Geleen-Zuid;
- Vaals: Vallisveld;
- Venlo: Vastenavondkamp - Blerick.

Deze acht gebiedsgerichte aanpakken voeren wij uiteraard niet alleen uit, maar samen met lokale allianties van partijen die bereid zijn om additioneel te investeren in deze gebieden (denk aan gemeenten, woningcorporaties, zorgverzekeraars, MUMC+, zorg- en welzijnsorganisaties, onderwijs en kennisinstellingen etc.). Als Provincie zien wij onze rol als facilitator en als verbinder om samen met de stakeholders tot een gezamenlijke aanpak en uitvoering te komen. Wij investeren mee aan initiatieven die een bijdrage leveren aan de vijf doelen van het beleidskader. De geleerde lessen, werkzame interventies en knelpunten delen we in een lerend netwerk. Samen met onze Limburgse partners zetten we o.a. via de uitwerking van een propositie 'Sociaal en Veerkrachtig' Limburg in op lobby richting Den Haag en Brussel om tot een structurele aanpak te komen en delen kennis met gemeenten in Limburg die niet hierboven genoemd zijn.

Rol Provincie: *facilitator, subsidiënt, financier, verbinder, partner*

Kwaliteit

- 2026 zal het eerste volledige uitvoeringsjaar binnen de acht gebiedsgerichte aanpakken zijn. Concreet betekent dit dat in deze acht gebieden de uitvoering is gestart op basis van samenwerkingsovereenkomsten die met de lokale alliantiepartners zijn gesloten. In deze samenwerkingsovereenkomsten staat opgenomen op welke manier er de komende jaren samengewerkt gaat worden en welke resultaten nagestreefd worden. De [motie 3124 Van Bijnen](#) is onderdeel hiervan.
- Ook in 2026 geven wij ondersteuning aan kleinschalige (inwoners)initiatieven en initiatieven van stichtingen/verenigingen/coöperaties ter bevordering van de sociale cohesie en leefbaarheid in dorpen en buurten. Dat doen wij via de regelingen van de Leefbaarheidsaanpak (zie ook 2.1.1. Sociale Agenda en 5.1.1. Leefbare steden en dorpen).
- In 2026 zal het lerend netwerk verder vormgegeven worden door de organisatie van een aantal bijeenkomsten. Tijdens deze bijeenkomsten worden ervaringen en goede voorbeelden van de acht gebiedsgerichte aanpakken gedeeld. Maar ook de aanpakken, interventies en vraagstukken waar het niet goed of moeizaam loopt, worden met behulp van elkaar of externe experts (o.a. een pool van professionals) besproken en er wordt gezocht naar oplossingen. Deze inzichten worden in het kader van kennisdeling ook beschikbaar gesteld voor andere gemeenten, waarmee wij geen gebiedsgerichte aanpak hebben. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheid voor een leergang Social Engineering, gericht op het opleiden van professionals in domein overstijgend en gebiedsgericht werken.
- Provincie Limburg zal dit jaar gastheer zijn van de jaarlijkse netwerkconferentie 'Spil in de Wijk', waar zo'n 1.500 Limburgse beroepskrachten en vrijwilligers bij zijn aangesloten die allen grote betrokkenheid hebben bij de leefbaarheid, veiligheid en veerkracht van Limburgse buurten en wijken. Ze zijn afkomstig uit verschillende sectoren – zorg, onderwijs, veiligheid, welzijn, woningcorporaties en overheid – en delen één missie: het verschil maken in de wijk. De netwerkconferentie bevordert kennisdeling en samenwerking tussen hen.
- Samen met onze partners in de Bestuurlijke alliantie gebiedsgerichte aanpak werken we verder aan een langjarig commitment op bestuurlijk niveau om doorbraken en interventies binnen gebiedsgerichte aanpakken te initiëren. Dit gebeurt onder andere door het identificeren van best practices en knelpunten. Deze worden door de partijen gebundeld en gezamenlijk uitgedragen, met als doel Limburg op sociaal gebied krachtig vooruit te helpen en te adresseren en profileren samen met en richting het Rijk en Europa.
- We blijven o.a. via de propositie 'Sociaal en Veerkrachtig Limburg' actief de verdere samenwerking met de Rijksoverheid opzoeken en richten hier ook onze lobby richting Den Haag en Brussel op in.

Tijd

- We verwachten de hierboven vermelde resultaten in 2026 te gaan halen.
- De uitvoeringsovereenkomsten van de acht gebiedsgerichte aanpakken hebben allen een meerjarige looptijd, 2026 is het eerste volledige uitvoeringsjaar binnen deze periode.

Geld

Het budget voor product 2.2.1. bedraagt € 7,57 mln. Dit bestaat uit 93% reguliere middelen en 7% personeelskosten. De reguliere middelen worden gebruikt voor de Leefbaarheidsaanpak (€ 1,71 mln.) en de dorpsgerichte en gebiedsgerichte wijkenaanpak (€ 5,00 mln.).

Nieuwe middelen

Voor de uitvoering van het Beleidskader Samen leven en Bestaanszekerheid zijn in deze begroting voor 2026 de volgende lasten opgenomen om de onder 'Kwaliteit' genoemde resultaten te kunnen behalen:

- € 0,30 mln. procesmiddelen integrale wijken- en dorpenaanpak (GS 1-7-2025).

Wat willen we bereiken?

2.3. Sport en bewegen

Ten aanzien van Sport en Bewegen streven we deze collegeperiode de volgende doelstellingen na:

- In 2027 voldoen meer Limburgers aan de beweegrichtlijn dan in 2023.
- In 2027 worden er meer Limburgers bereikt door de sport-/beweegactiviteiten van de sociale basisinfrastructuur dan in 2023.

Wat merkt de Limburger ervan?

Aan de hand van indicatoren maken wij zichtbaar of we op koers liggen met het behalen van onze doelstellingen voor deze Statenperiode. Hierbij is de Provincie natuurlijk ook afhankelijk van partners en andere autonome ontwikkelingen. De indicatoren die reeds beschikbaar zijn, zijn hieronder gepresenteerd.

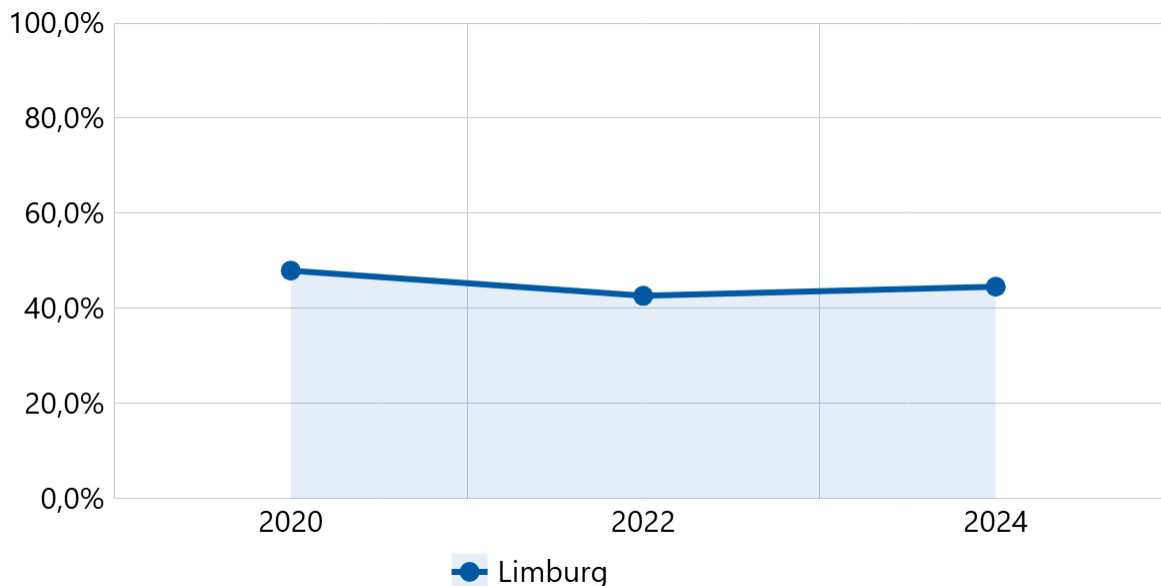
Indicatoren

Percentage Limburgers dat aan de beweegrichtlijnen voldoet (D_17a)

Omschrijving

Een persoon voldoet aan de beweegrichtlijn als hij/zij 2,5 uur per week matig intensief beweegt en daarnaast 2 uur per week spier- en botversterkende activiteiten uitvoert. Voor ouderen komen daar nog balansoefeningen bij. Balansoefeningen zijn op dit moment niet meegenomen in de beweegrichtlijn. De hoeveelheid beweging wordt ingeschat op basis van een uitgebreide vraag waarin mensen kunnen aangeven hoe veel uur per week zij besteden aan verschillende activiteiten, zoals lopen of fietsen naar werk of school, huishoudelijke activiteiten, vrije tijd, en sport.

De cijfers betreffen Limburgers van 18 jaar en ouder.

Bron: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

Wat gaan we daarvoor doen?

2.3.1. Sport en bewegen

Omschrijving

In onze provincie is het bevorderen van sport en bewegen van groot belang. We scoren immers niet goed bij allerlei indicatoren die onze gezondheid meten. Bovendien leiden sporten en sportevenementen tot nieuwe ontmoetingen en andere manieren van samenzijn. Dat is belangrijk voor de sociale cohesie. Daarom moet iedereen die wil sporten, kunnen sporten. We blijven focussen op versterken van verbinding en samenwerking, zowel binnen de sportsector als in samenhang met het sociaal domein. De inzet van onze brede sociale basisinfrastructuur heeft binnen deze thematische aanpak een centrale rol.

Rol Provincie: *subsidiënt, procesmanager, financier*

Kwaliteit

- Als onderdeel van de brede sociale basisinfrastructuur zijn de sporttakplatforms door onze ondersteuning in 2026 in staat om hun bijdrage te leveren binnen de doelstellingen van ons beleidskader. Middels de subsidieregeling en t.o.v. 2025 verhoogde normbedragen per organisatie, sturen we daarbij op meer effectiviteit van hun inzet. Zodat zij meer Limburgers bereiken en meer samenwerking tussen de organisaties onderling plaatsvindt. In 2026 is er ruimte voor drie nieuwe sporttakplatforms om toe te treden tot de brede sociale basisinfrastructuur (zie [mededeling portefeuillehouder](#)).
- In 2026 verwachten wij minimaal 1.400 topsporters en talenten te ondersteunen in hun (top)sportcarrière.

- Coöperatie Limburg Sport zal in 2026 uitvoering geven aan het Paralympisch Topsporttalentfonds, in navolging van [amendement 187 Smeets c.s.](#) Middels dit fonds krijgen Paralympische topsporters en talenten financiële ondersteuning in hun (top)sportcarrière. Ook wordt vanuit dit fonds een bijdrage geleverd aan talentherkenning in relatie tot breedtesport voor mensen met een beperking.
- Via [de subsidieregeling Topsportevenementen 2025-2027](#) verwachten wij in 2026 minimaal vier topsportevenementen met een activerend breedtesportprogramma te ondersteunen.
- Via [de subsidieregeling bovenlokale evenementen 2025-2027](#) verwachten wij in 2026 20 sportevenementen te ondersteunen. De organisatie van deze evenementen, die veelal op initiatief van vrijwilligers worden georganiseerd, is van belang voor het bevorderen van de beweegdeelname en sociale cohesie in Limburgse gemeenschappen.
- 2026 zal het eerste volledige uitvoeringsjaar zijn van de drie regionale sport- en beweegakkoorden, waar initiatieven en projecten staan opgenomen die eraan bijdragen dat meer Limburgers vaker gaan bewegen en sporten. In het proces om tot deze akkoorden te komen zijn [motie 3028 Van Bijnen c.s.](#), de [motie 3032 Goossen c.s.](#), de [motie 3110 Van Bijnen](#), de [motie 3134 Absil c.s.](#) met de regio's besproken.

Tijd

- We verwachten de hierboven vermelde resultaten in 2026 te gaan behalen.
- De regionale sport- en beweegakkoorden hebben allen een meerjarige looptijd. 2026 is het eerste volledige uitvoeringsjaar binnen deze periode.

Geld

Het budget voor Sport en bewegen is € 4,96 mln. Dit bestaat uit 91% reguliere middelen en 9% personeelskosten. De reguliere middelen worden gebruikt voor:

- € 2,77 mln. Subsidieregeling Sporttakplatforms;
- € 0,12 mln. Jeugdfonds Sport en Cultuur;
- € 1,37 mln. Ondersteuningsstructuur Sport.

Wat mag het kosten?

Voor het uitvoeren van de jaarplannen van dit programma zijn de totale lasten € 26,92 mln. Deze bestaan volledig uit kosten voor het programma zelf.

Om het Beleidskader Samen leven en bestaanszekerheid uit te voeren heeft het college van GS op 1 juli 2025 ingestemd met het inzetten uit de Programmareserve Sociale agenda van aanvullende middelen in 2026 van € 4,12 mln. voor:

- Terugdringen van armoede en laaggeletterdheid (€ 0,75 mln.);
- Veilige, kansrijke, gezonde jeugd (€ 2,27 mln.);
- Vergroten sociale cohesie en eenzaamheid (€ 0,20 mln.);
- Ondersteuning kansrijke vernieuwingen (€ 0,60 mln.);
- Procesmiddelen integrale wijken- en dorpenaanpak (€ 0,30 mln.).

Voor meer uitleg hierover verwijzen wij naar de producten van dit programma, onderdeel Geld.

Het tekort op de begroting van € 15,24 mln. wordt gedekt uit de algemene middelen (programma 9: Financiën en overhead).

2. Samen leven en bestaanszekerheid

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primitieve begroting 2026
Lasten	
2 Samen leven en bestaanszekerheid	
2.1 Sociale agenda	
2.1.1 Sociale agenda	
60366 Burgerkracht Limburg	2.949
60649 L1 Subs LA Kleinsch inwonersinitiatieven S	0
60651 L2 Subs LA sticht vereniging cooperatie S	0
60707 Proceskosten kansrijke vernieuwingen	600
60768 Subs reg armoede en laaggeletterdheid 2527	950
63349 CUBISS Limburg	1.651
63350 Maatschappelijke organisaties subsidie	3.723
63894 Subs regels Bibliotheek en Maatsch 2023	12
67706 Beleidsregels bibliotheekvernieuwing opdr	56
67707 Maatschappelijke organisaties opdrachten	22
68016 Doorberekende personeelskosten	1.164
68570 Doorberekende personeelskosten bibliotheek	49
69981 Terugdringen armoede en laaggeletterdheid	750
69982 Veilige kansrijke gezonde jeugd	2.270
69983 Sociale cohesie en gemeenschapszin	200
Totaal 2.1.1 Sociale agenda	14.396
Totaal 2.1 Sociale agenda	14.396
2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	
2.2.1 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	
60546 L2 Dorpendeals grote initiatieven	0
60650 L2 Dorps en buurtgerichte aanpakken	0
60652 Uitvoeringskosten Subsidieregeling LA S	42
60712 L2 Uitvoeringsplannen dorspgerichte aanpak	1.000
60716 Gebiedsgerichte wijkenaanpak	4.000
60791 LA Kleinsch Inwoners en gemeensch sociaal	670
60792 LA Initiatieven stichtverenigingcop soc	1.000
68017 Doorberekende personeelskosten	554
69984 Procesmiddelen	300
Totaal 2.2.1 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	7.566
Totaal 2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	7.566
2.3 Sport en bewegen	
2.3.1 Sport en bewegen	
67072 Bijzonder in Beweging	0
67885 Subs Regeling Sporttakplatforms	2.774

2. Samen leven en bestaanszekerheid

Exploitatie	Primitieve begroting 2026
68023 Doorberekende personeelskosten	446
68647 Jeugdfonds Sport en Cultuur	121
69374 Ondersteuningsstructuur Sport	1.366
69872 Subsidieregeling topsport evenementen	250
Totaal 2.3.1 Sport en bewegen	4.957
Totaal 2.3 Sport en bewegen	4.957
Totaal 2 Samen leven en bestaanszekerheid	26.920
Totaal Lasten	26.920
Saldo van baten en lasten	-26.920
Onttrekkingen	
2 Samen leven en bestaanszekerheid	
2.1 Sociale agenda	
2.1.1 Sociale agenda	
69986 Aanwending PR Sociale Agenda	4.420
Totaal 2.1.1 Sociale agenda	4.420
Totaal 2.1 Sociale agenda	4.420
2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	
2.2.1 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	
69985 Aanwending PR Sociale Agenda	7.012
Totaal 2.2.1 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	7.012
Totaal 2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	7.012
2.3 Sport en bewegen	
2.3.1 Sport en bewegen	
69873 Aanwending PR Sociale Agenda	250
Totaal 2.3.1 Sport en bewegen	250
Totaal 2.3 Sport en bewegen	250
Totaal 2 Samen leven en bestaanszekerheid	11.682
Totaal Onttrekkingen	11.682
Saldo mutatie reserves	11.682
Resultaat	-15.238